

Eerste reactie van de Centrale Toezichtsraad op het regeerakkoord van 1 februari 2025

Communicatie van 06 februari 2025

In afwachting van de beleidsnota die de nieuwe minister van Justitie aan het parlement zal voorleggen, wenst de Centrale Raad alvast te reageren op enkele voorstellen uit het regeerakkoord met betrekking tot het gevangenisbeleid.

Dringende maatregelen tegen de aanhoudende overbevolking

De aanhoudende overbevolking in de Belgische gevangenissen vereist dringende maatregelen. De afgelopen weken heeft de commissie Justitie van de Kamer verschillende deskundigen en belanghebbenden gehoord, waarbij diverse interessante voorstellen naar voren zijn gebracht. Daarnaast heeft de nieuwe Penitentiare beleidsraad een eerste, grondig onderbouwd advies gepubliceerd. De Centrale Raad werkt op dit moment aan een advies over gevangenisregulering en acht het van essentieel belang dat toekomstige beleidsmaatregelen steunen op deze bijdragen vanuit verschillende hoeken.

Begin december 2024 heeft het Comité van Ministers van de Raad van Europa, dat toeziet op de uitvoering van de arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, de Belgische autoriteiten nadrukkelijk opgeroepen om “de inspanningen te richten op een structurele vermindering van de gevangenispopulatie, in plaats van op een uitbreiding van de capaciteit, waarvan de huidige prognoses nu al ontoereikend lijken gelet op de aanhoudende stijging van het aantal gedetineerden.” Het Comité drong er verder op aan om “het aantal gevangenisstraffen te blijven beperken, het gebruik en de duur van voorlopige hechtenis te verminderen, alternatieve strafuitvoeringsmodaliteiten te stimuleren en bindende maatregelen voor gevangenisregulering in te voeren.” Het is dan ook cruciaal dat de aangekondigde hervormingen binnen dit kader worden ontwikkeld.

Kleinschalige detentiecentra

Wat de verdere uitbouw van kleinschalige detentiecentra betreft, is de Centrale Raad van mening dat deze in de eerste plaats verouderde infrastructuur moeten vervangen. Indien wordt gekozen voor modulaire bouw, herinnert de Raad eraan dat hij op verzoek van de vorige minister van Justitie

al een gedetailleerd advies¹ heeft uitgebracht. Hierin werd onderstreept dat dergelijke infrastructuur niet tijdelijk of demonteerbaar mag zijn, maar een investering voor de lange termijn moet blijven.

Detentie in het buitenland

Wat de detentie van Belgische gedetineerden in het buitenland betreft, heeft het Europees Comité ter voorkoming van foltering in zijn laatste rapport over Denemarken² – waarop de Deense autoriteiten nog niet hebben gereageerd – ernstige vragen gesteld over de verenigbaarheid van een dergelijk beleid met het Europese Verdrag inzake de overbrenging van gevonniste personen, die België in 1990 heeft geratificeerd.

Strafuitvoering

Ook is het zelfs bij een eerste analyse onduidelijk op welke gegevens de voorstellen van de regering over strafuitvoering zijn gebaseerd wanneer wordt gesteld dat er een “te groot verschil bestaat tussen de uitgesproken gevangenisstraf en de effectief uitgevoerde straf.” Onderzoek toont namelijk aan dat meer dan de helft van de veroordeelden de volledige straf uitzit en dat méér dan de helft van de voorwaardelijk in vrijheid gestelde veroordeelden minstens twee derde van hun straf hebben ondergaan³. Het regeerakkoord verwijst naar de Wet Lejeune van 1888, maar lijkt de fundamentele hervormingen die sindsdien zijn doorgevoerd – zoals de oprichting van de strafuitvoeringsrechtbanken en de wet op de externe rechtspositie van veroordeelden – over het hoofd te zien.

De Centrale Raad volgt de ontwikkelingen nauwlettend op

Tot slot kondigt de regering nieuwe initiatieven aan om de re-integratie van gedetineerden te bevorderen, het werkaanbod in gevangenissen uit te breiden, ervoor te zorgen dat geïnterneerde personen niet meer in de gevangenis verblijven en het aantal plaatsen in aangepaste zorginstellingen uit te breiden, de arbeidsomstandigheden en de opleiding van het gevangenispersoneel te verbeteren en om het personeelstekort en absentieisme aan te pakken. Verder engageert de regering zich ertoe om de wet op het OPCAT-preventiemechanisme op federaal niveau in overleg met de deelstaten effectief uit te voeren.

De Centrale Raad zal deze ontwikkelingen met grote aandacht opvolgen. Ondanks onze bezorgdheden wachten we de beleidsnota Justitie af om over dit alles ons onderbouwd en uitgewerkt standpunt kenbaar te maken. De eerbiediging van de rechten en de menselijke waardigheid van alle betrokkenen, ook van de gedetineerden, moet in het penitentiair beleid steeds centraal staan.

---

¹ Advies op verzoek van de minister van Justitie over de overheidsopdracht (Design & Build) betreffende een raamcontract voor containergebouwen voor detentiehuisen en andere federale overheidsdiensten, goedgekeurd door de Centrale Raad op 20 oktober 2022 ([Advies-detentiehuisen-NL.pdf](#)).

² [1680b2bb49](#), par. 62.

³ FOD Justitie, rondetafelgesprek van 18 november 2022 over het thema strafuitvoering ([Hoe de obstakels voor vervroegde invrijheidstelling wegnemen? Rondetafelgesprek van 18 november 2022](#)).